

TISOVSKÝ MESAČNÍK

číslo 10

október 2008

Mestské noviny
občanov Tisovca
a Rimavskej Píly
XVIII. ročník

cena 7,-Sk

September bol nabitý

Pri príležitosti 115. výročia založenia Dychovej hudby Hradovanka Tisovec a 15. výročia založenia Tisovských

mažoretiek sa v piatok 12. septembra 2008 o 16,00 hod. v areáli Daxnerovho domu v Tisovci konal Festival Janka Plichtu - XVI. ročník regionálnej prehliadky dychových hudieb Gemera-Malohontu. Okrem domáceho jubilanta účinkovali aj jubilujúca 50-ročná Sobotienka Rimavská Sobota, DH mesta Hnúšťa, Dychová hudba mladých ZUŠ Revúca a DH Gemerčanka Revúca. Program svojím vystúpením spestrili aj hostia: DH Cementón Banská Bystrica a ľudový rozprávač náš Bába Jan(k)o (Valentík) z Tisovca. Počas festivalu bola

udelená cena primátora mesta Eve Dolinajovej za dlhoročnú prácu v tisovskej kultúre a za vedenie mažoretiek.

Mesto Tisovec v spolupráci s obcami Pohorelá a Závadka nad Hronom usporiadalo 27. ročník turistického diaľkového prechodu Clementisovou cestou 20. septembra 2008. Vydarené podujatie, srdečné stretnutia, poznávanie nových ľudí, chutný guláš, prehliadka miest spojených so životom Dr. V. Clementisa spájajú ľudí, ktorí nosia v myšliach spomienku na túto osobnosť minulosti. Na celom podujatí sa zúčastnila aj Clementisova švagriná Daniela Pátková s rodinou. Pri pietnom akte pri pomníku označila Clementisa za človeka, ktorý nehľadel na svoj prospech, ale mal pred sebou víziu

prospechu národa. Jej slová o potrebe budovania vzájomného porozumenia na všetkých úrovniach počnúc rodinou, vyzneli mimoriadne povzbudzujúco pre všetkých. V piatok 19. septembra 2008 sa v evanjelickom chráme uskutočnil Koncert obetiam represálií 50-ročných rokov. V programe okrem domácich telies a sólistov účinkovali tradične hostia

z partnerských miest. Mne mimoriadne zaimponovali tento rok dievčatá z Poľska, ktoré hrali známe ľúbivé skladby klasikov v triu. Svoje kvality potvrdila popredná osobnosť slovenského interpretačného umenia, organistka Anna Predmerská-Zúriková.

Fedimák 2008 Tisovec odštartoval v sobotu 27.9.2008 o pol druhej vernisážou Maňa Lacku a Ivanky Szókeovej. A potom už len samé dobré divadlo...

Vicca Ostrava, Homo Fuge Púchov, Celkom malé divadlo Žemberovce, Kusy cukru Kremnica a skvelá derniéra „Daxnerovcov“. Po nej čas na spoločné debaty, prehlbovanie priateľstiev, karaoke, improvizácia. Nechýbal ani Lackov chutný guláš a v nedeľu ohlásená kapustnica. Tej predchádzala Kapustnica v podaní Divadla Commedia Poprad - vynikajúca komédia, ktorá dokázala rozosmiať nielen divákov, ale aj hercov. Fakt vynikajúca, len nás mohlo byť v sále i viacej...

Štefan Sabó

(pozn. autora: vhodných fotografií Milana Slabeja na titulnú stranu by bolo neúrekom, ďalšie z Fedimáka sú v prílohe a ostatné na www.tisovec.com/galéria)

Tisovec, Tisovec

Tisovec, Tisovec,
my sme tvoje deti.
Pod tvojou oblohou,
pod tvojou oblohou
cez nás láska svieti,
aby v nás chránila
odkazy dávnych čias.
Dedičná prasila,
aby vždy bola v nás.

Tisovec, Tisovec,
máš nás v dospelosti.
Pod svojou oblohou,
pod svojou oblohou
naše vášne hostíš.
Je toľko krásnych chvíľ
v družnosti priateľov.
Veď každý kto tu žil,
žiť by mal so spevom.

Tisovec, Tisovec,
máš nás v zrelom veku.
Pod tvojou oblohou,
pod tvojou oblohou
nedá sa ťa zrieknuť –
aj krásy mladosti,
aj lásky bez brehov.
Vždy by som žalosť,
Tisovec, za tebou.

Ondrej Nagaj

V októbri pripravujeme:
8.10. - Koncert venovaný storočnici narodenia E. Suchoňa – obradná sieň MsÚ
- 16.30, účinkujú žiaci a učiteľia ZUŠ a MSSD
10. – 12. 10. reprezentuje Zuzana Sabová základnú školu, mesto, i Slovensko na Galakonzertocho Zpěváček - Slávik 2008 v Prahe
21.10. – vernisáž výstavy Tibora Juráša: V džungli života (výstava potrvá dva týždne)
24.10. - Deň seniorov - spoločenská sála – 14.00

V čísle: uznesenia MsZ, oznamy, policajné okienko, rady záhradkárom, Dobrá voda, historické pohľady, znova o lipách, jaskyniati v Macedónsku, informácie primátora, Instrumentum excellens, debatéri z EGT, tisovské zvraty, komentár, ponuky, inzercia, kino, báseň, kalendár osobností

Mestské zastupiteľstvo po svojom poslednom zasadnutí na Rimavskej Píle 25. 9. 2008

berie na vedomie:

- doplnenú správu hlavnej kontrolórky mesta o výsledku kontroly stavu budovy Sokolovne
- informáciu o prezentácii študentov EVANJELICKÉHO GYMNÁZIA v Tisovci na Majstrovstvách sveta stredoškolských študentov v akademickej debata vo Washingtone, NewYorku a Stockholme
- ponuku na odpredaj nehnuteľného majetku – jednopodlažná stavba č.s. 224 na Podhradovej ulici v Tisovci s pozemkami a **schvaľuje** odpredaj z majetku mesta jednopodlažná budova č.s.224 postavená na parcele č.CKN 838 na ul.Podhradovej v Tisovci
- parcely CKN č. 841 o výmere 169 m2 evidovaná ako záhrady
- parcely CKN č. 840 o výmere 64 m2 evidovaná ako zastavané plochy a nádvoria
- parcely CKN č. 839 o výmere 344 m2 evidovaná ako záhrady
- parcely CKN č. 838 o výmere 244 m2 evidovaná ako zastavané plochy a nádvoria
- zapísané na LV č. 88 pre Petra HLIVU, bytom Pavla Štraussa 762/2, Liptovský Mikuláš
- za kúpnu cenu 150 000,- Sk
- informáciu primátora mesta o investičných akciách a realizácii opatrení zabezpečujúcich rozvoj hospodársko-spoločenského života m.č. Rimavská Píla
- správu Výboru m.č. Rimavská Píla
- informatívnu správu o aktuálnom stave občanov zo znevýhodneného prostredia
- informáciu o realizácii projektov v sociálnej oblasti
- informáciu o ďalšom využívaní Komunitného centra v Rimavskej Píle
- informáciu o projekte – Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb
- Informácie primátora mesta Tisovec
- správu hlavnej kontrolórky mesta o výsledku

MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVO

kontroly evidencie sťažností a petícií

- vzdanie sa PhDr. Františka BÁBELU funkcie mestského kronikára, **vyslovuje** verejné poďakovanie PhDr. Františkovi Bábellovi za kvalitné a dôsledné vedenie Kroniky mesta Tisovec od roku 1991, **schvaľuje** vyplatenie odmeny pre mestského kronikára vo výške 15.000,- Sk a **ukladá** prednostke mestského úradu vyhlásiť výberové konanie na obsadenie funkcie mestského kronikára;
- schvaľuje:**
 - návrh na zriadenie URNOVÉHO HÁJA na ulici Muránskej v Tisovci – nad štadiónom CSM a.s.
 - zmeny a doplnky VZN mesta o výške príspevku a spôsobe platby na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Tisovec
 - a/ predloženie žiadosti o NFP v rámci opatrenia 1.1 ROP na realizáciu projektu STAVEBNÉ ÚPRAVY, ktorý je realizovaný pre Základnú školu Dr.V.Clementisa v Tisovci v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Tisovec a ktorý je v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta a strednodobými prioritami mesta, b/ zabezpečenie realizácie projektu po schválení žiadosti o NFP, c/ financovanie projektu vo výške 5% z celkových oprávnených výdavkov na projekt
 - prenájom nehnuteľnosti – rodinný dom č.s. 644 na ulici Daxnerovej v Tisovci a parcely CKN č. 2800 pre Štefana DIANIŠKU, bytom Štefánikova 623, Tisovec od 1.10.2008 – 1.10.2009
 - dodatok č. 2 k nájomnej zmluve zo dňa 2. 9. 2004 – prenájom časti pozemku parc.č. CKN 3101 o výmere 23 m2 pre Drahoslavu KRANKUŠOVÚ, bytom Hačava-Skália č.s.

110. Predmetom dodatku č.2 je predĺženie nájomnej zmluvy do 31.7.2010. Ostatné články zmluvy ostávajú v pôvodnom znení.

- dodatok č. 1 k nájomnej zmluve zo dňa 26.8.2008 – prenájom nebytových priestorov v objekte č.s. 1193 na ulici Francisciho v Tisovci pre Kláru ĎALAKOVÚ – GOMAZ. Predmetom dodatku č.1 je predĺženie nájomnej zmluvy do 31.8.2010. Ostatné články zmluvy ostávajú v pôvodnom znení.
- návrh XXVIII. Poradovníka na pridelenie voľných bytov v 30 b.j. na ulici Jesenského č.s. 1470 v Tisovci pre nasledovného uchádzača: Ján KRAUS – garsónka ZŤP č. 13 a aj pridelenie
- dodatok č. 1 k nájomnej zmluve na prenájom bytu v 30 b. j. na ulici Jesenského č.s. 1470 v Tisovci v zmysle čl. II ods. 2 nájomnej zmluvy – predĺženie o ďalšie 2 roky pre Miloša KLENOVČANA – od 1. 10. 2008 – 30. 9. 2010 /jednoizbový byt č. 29/. Ostatné články zmluvy ostávajú v pôvodnom znení.
- opakované uzavretie nájomnej zmluvy na prenájom 2 – izbového bytu č. 24 v 30 b.j. na ulici Jesenského č. s. 1470 v Tisovci pre Jozefa BOHÁČIKA – od 1. 10. 2008 - 30. 9. 2009. Ostatné články zmluvy ostávajú v pôvodnom znení.
- odpredaj osobného motorového vozidla značky LADA-VAZ 21044 ŠPZ RS 703 AO z majetku mesta za nasledovných podmienok ponukového konania, vyvolávací cena 2.000,- Sk, predkladanie ponúk v zalepenej obálke do 29. októbra 2008 do 14.00 hod., víťazom ponukového konania bude ten subjekt, ktorý ponúkne najvyššiu kúpnu cenu

súhlasí:

- so žiadosťou ZÁKLADNEJ ŠKOLY Dr.V.Clementisa v Tisovci o zriadenie ďalšej špeciálnej triedy
- so zaradením mesta Tisovec do územnej pôsobnosti VEREJNO-SÚKROMNÉHO PARTNERSTVA MURÁNSKA PLANINA

z uznesení MsZ spracovala redakcia

Cena - certifikát „Instrumentum excellens“ (latinsky: výnimočný nástroj) sa udeľuje na súťaži výrobcov slovenských ľudových hudobných nástrojov počas Folklorných slávností pod Poľanou v Detve. V tomto roku sa cena udeľovala výrobcovi fujár. Hodnotila sa ich zvuková hodnota, zachovanie tradičných postupov a výtvarná úroveň. Spomedzi 150 exemplárov približne 50 výrobcov bolo vybratých 12. Medzi nimi i fujara

nášho spoluobčana, fujaristu, Milana Katreniaka. K tomuto mimoriadnemu úspechu mu srdečne blahozeláme a naďalej prajeme bystré oči, pevnú ruku, dostatok trpezlivosti i pevného zdravia.

Štefan Sabó

Z činnosti primátora mesta v septembri

Pripomenuli sme si:

- 115. výročie založenia dychovej hudby Hradovanka. Pripomienka sa konala v dňoch 11. – 12. septembra 2008
- 106. výročie narodenia a 56. výročie tragickej smrti štátnika, politika, právnik a publicistu Dr. Vladimíra Clementisa. Pripomienka sa konala 19. – 20. septembra 2008 Pri tejto príležitosti sa uskutočnili akcie – „Koncert venovaný obetiam represálií v 50. rokoch“ v evanjelickom kostole a 27. ročník turistického prechodu Clementisovou cestou

Zúčastnil som sa:

- Zahájenia nového školského roka 2008/2009 v miestnych školách a prijal som študentov 1. ročníka Strednej odbornej školy v Tisovci a Evanjelického gymnázia v Tisovci v obradnej sieni mestského úradu

Zabezpečovali a realizovali sme:

- žiadosti na získanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ na základe výziev predložených jednotlivými ministerstvami
- prípravu a zabezpečenie stretnutia s občanmi, najmä staršej generácie k prechodu na EURO od 1. januára 2009
- pracovné stretnutia k príprave programovej štruktúry mesta Tisovec na rok 2008 a súčasne aj na rok 2009

MAJSTROVSTVÁ SVETA V STREDOŠKOLSKEJ DEBATE 2008

World School's Debate Championship alebo inak povedané WSDC, je v debatnej obci veľmi známe podujatie. Jedná sa totiž o majstrovstvá sveta v stredoškolskej debate. WSDC je tá

najprestížnejšia a najnáročnejšia stredoškolská debatná akcia a koná sa raz za rok, a to vždy v inej krajine. Zúčastniť sa jej môže len jeden tím z každej krajiny (nakolko niektoré iné podujatia umožňujú aj účasť viacerých tímov) a počet krajín sa každoročne zvyšuje. Debatuje sa v anglickom jazyku vo formáte worlds, v ktorom sa kladie veľký dôraz pri hodnotení aj na prejav a štýl debatera.

Tohtoročné WSDC sa konalo vo Washingtone D.C. a za Slovensko tam debatovali Ján Buza (Košice), Marie Bulová (Malacky), Zuzka Gedeonová (Košice), Zuzka Vargová (Košice) a Juraj Vojčiak (Evanjelické gymnázium v Tisovci). Slovenský tím absolvoval 8 debát, ktoré boli tematicky rôzne. V debatách sme sa

snažili nájsť odpovede na rôzne ekonomické, politické, biologické a enviromentálne otázky, a často sme hlbšie rozoberali aj základné princípy fungovania štátu a spoločnosti ako takej. Z týchto ôsmich debát sme štyri vyhrali a štyri žiaľ nie. Debatovali sme proti Botswana, Írsku, Mexiku, Novému Zélandu, Zimbabwe, Kuvajtu, Indii a Bermudám. Nakoniec sme sa umiestnili na 20. mieste spomedzi všetkých účastníkov (tento rok ich bolo 39) a v hodnotení EFL (English as a foreign language, čo je vlastne vyhodnotenie tímov, ktorých materinský alebo úradný jazyk je iný, ako angličtina) sme skončili na 3. mieste za Slovinskom a Holandskom. Aj keď sme nepostúpili do vyraďovacích kôl a nemali tak šancu bojovať o pohár WSDC, tohtoročné umiestnenie slovenskej reprezentácie sa radí medzi jedno z najlepších umiestnení Slovenska na WSDC celkovo.

Okrem samotného turnaja sme mali aj veľa možností spoznať či už samotný Washington D.C. a Ameriku ako také, alebo aj rôzne iné reprezentácie, ich kultúru a zvyky. Rozhodcovia si medzi sebou vymenili skúsenosti a nápady z vlastnej ligy, a určite sa navzájom aj v mnohých veciach inšpirovali, čo v konečnom dôsledku povedie len ku skvalitneniu Slovenskej debatnej ligy.

Moje hodnotenie tejto akcie je veľmi pozitívne, spoznal som mnoho nových debatérov a rozhodcov z rôznych kútov sveta a utužil som si vzťah s mojimi spoludebatérmi. Veľmi rád by som poďakoval každému z nich za skvelú spoluprácu, a to, že v tíme bola taká skvelá atmosféra. Za celý tím ďakujem aj nášmu

trénerovi Andrejovi Schulczovi, ktorý má veľkú zásluhu na našom úspechu. Takisto ďakujem aj

ostatným, ktorí nám akokoľvek pomohli, či už pri príprave alebo priebehu WSDC. Ja osobne by som ešte rád poďakoval mestu Tisovec a CSM Tisovec za finančnú podporu a Evanjelickému gymnáziu v Tisovci za podporu a možnosť zúčastniť sa tohto skvelého debatného podujatia.

*Juraj Vojčiak
foto: archív autora*

**Pozývame Vás na verejnú debatu
dňa 14.10.2008, ktorá sa bude konať
v kinosále MsKS Tisovec. Debatovať
sa bude o enviromentálnych
problémoch a o možnosti ich riešenia.
Čas bude upresnený na plagátoch
v meste.**

POLICAJNÉ OKIENKO

Na nájomný hotel si doposiaľ neznámy páchatel' zmenil dom poškodeného p. Ď. v časti Slávča. V presne nezistený deň v mesiaci september 2008 sa vlámal do uvedeného domu, tu si navaril, najedol sa a prespal tu. Na dôvažok si odniesol nejaké veci poškodeného majiteľa domu. Prípád bol zistený dňa 29.9.2008 pánom J., ktorý si všimol otvorené okno na kuchyni domu. Spoločne s hliadkou OO PZ Hnúšťa bola vykonaná obhliadka domu. Spôsobená škoda bude upresnená po príchode majiteľa domu z Nových Zámkov.

Že robiť tzv. domového dôvernika nemusí byť vôbec ľahké sa presvedčil poškodený Š.H. Obyvateľ bytovky S. L. ho obvinil, že zle gazduje so spoločnými fondami, že ich doslova rozkráda. Poškodený Š.H. sa rozhodol podať na p. S.L. oznámenie vo veci spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu.

Z Tisovca do Tisovca cesta dlhá, trmístá ... O tom sa presvedčil poškodený M.H., ktorý dňa 16.9. dal svoj mobilný telefón "kamarátovi" P.M. Ten sa mal za 15 minút vrátiť a jeho mobil mu mal vymeniť za iný, lepší, modernejší. Nevrátil sa ani za dva týždne... Páchatel' P.M. spôsobil škodu vo výške 800.-Sk a tým sa dopustil spáchania priestupku proti majetku.

23.9. oznámil poškodený P.M., že jeho syn J.M. sa mu vyhráža zabitím, fyzicky ho napadá a poškodený P.M. sa bojí už i chodiť domov. Nakolko sa jedná o podozrenie zo spáchania trestného činu, prípad objasňuje OO PZ Hnúšťa.

23.9. oznámila poškodená M.K., že okolo 21,30 hod pri prechádzke so svojím psom na ulici Francisciho si s jej psom chcel vybať účty pes majiteľky p. M.F. Nepomer bol v tom, že pes M.K. bol na vodítku, mal náhubok a jednalo sa o malého psa rasy bradáč. Pes majiteľky M.F. bol na voľno, bez náhubku a jednalo sa o nemeckého

ovčika. Teda víťaz bol vopred jasný. Zranenie psíka majiteľky M.K. musel ošetriť veterinárny lekár. Chovanie majiteľky nemeckého ovčika ošetrí mestská polícia...

Ľudia majú záujem o všeličo a všetko sa zide. V noci zo 7.9. 2008 na 8.9. 2008 odcudzil doposiaľ NP dva smetné koše od autobusovej zastávky v Tisovci. Týmto sa dopustil spáchania priestupku proti majetku. Asi si doma stavia autobusovú zastávku a chýbali mu už iba tie koše! Kto vie, kde budeme v budúcnosti nastupovať na autobus ...?

Našťastie nie každá nezvestnosť sa skončí tragicky, prípadne sa nezvestný vôbec nenájde. Dňa 12.9. bolo oznámené na mestskej polícii p. I.Č., že je nezvestný jej syn J.Č. Tento bol nezvestný už týždeň. Spoločne s hliadkou OO PZ Hnúšťa bolo vykonané preverovanie možného pobytu nezvestného. Na druhý deň po oznámení nezvestnosti, po vyše týždni, sa vynoril "nezvestný" J.Č. Doma v Tisovci. Živý, zdravý a vysmiaty. Jediná ujma sa mu stala v čase nezvestnosti tým, že minul všetky peniaze, ktoré mal...

26.8. požičal poškodený P.D. svoje úžitkové motorové vozidlo nie veľmi známemu mužovi, ktorý chcel iba tzv. na otočku previesť stavebný materiál v Tisovci. Materiálu je asi veľa, pretože doposiaľ vozidlo nevrátil...! Prípád bol oznámený na OO PZ Hnúšťa, nakolko sa jedná o trestný čin.

V mesiaci august začal jeden obyvateľ Domova dôchodcov hrať hru s ostatnými obyvateľmi, ktorej dal názov "Premiestni čo môžeš." Začal peňaženkou s peniazmi poškodenej obyvateľky DD, ktorú premiestnil do svojho vrečka. Ďalšia peňaženka poškodeného obyvateľa DD taktiež skončila v jeho vrečku. Prenosné rádio sa stratilo a po začatí prešetrovania uvedeného prípadu sa

zrazu vrátilo na svoje miesto. A tak podobne. Nakolko ale priestupkový zákon nepamätá na takéto hry, p. P.P. sa dopustil spáchania priestupkov proti majetku. A bolo po hre...!

12.8. zistil poškodený I.P. z Rimavskej Pily, aký má tvrdý spánok. V nočnej dobe vošiel oknom do jeho rodinného domu doposiaľ neznámy páchatel' a z peňaženky, ktorú mal v izbe domu, kde spal, mu odcudzil sumu 10.000.-Sk. Alebo to bolo inak, kto vie...

6.8. sa nezvestil do kože T.K. V krčme U Bera sa najskôr pobíal s vchodovými dverami. Potom sa chcel pobíť aj so zákazníkmi a personálom krčmy. Tí ale nemali veľké pochopenie pre jeho záľuby a privolali hliadku mestskej polície. T.K. bol predvedený na stanicu MsP a obvinený zo spáchania priestupkov proti majetku a proti občianskemu spolunažívaniu.

Na záver chcem upozorniť občanov mesta Tisovec, hlavne obyvateľov v časti Slávča. Bolo zistené, že v uvedenej časti sa pohybuje v súčasnej dobe neznámy muž, ktorý sa snaží v nočnej dobe násilne vniknúť do rodinných domov. Posledný prípad sa stal v polovici mesiaca september, kde okolo 23,30 hod až 24,00 hod vytrhol okno na streche domu p. H. V dome bola iba jeho manželka, ktorá sa na toto zobudila, zapálila svetlá v dome i pred domom a privolala pomoc. Po tomto zistení zoskočil uvedený muž zo strechy domu a utiekol preč. Nakolko bola nočná doba, predmetného muža nepoznala ani poškodená a ani jej sused.

Preto chcem upozorniť občanov, aby takéto konanie nepodceňovali a všetky prípady ihneď hlásili na MsP na č: 0903/517 923, alebo na známe číslo: 158.

Ján Martiniak náčelník Mestskej polície Tisovec

Kalendár výročí osobností Tisovca a Rimavskej Pily

Samuel Gájer

85. výročie narodenia profesora francúzštiny a telesnej výchovy

Narodil sa **1.10.1923** v **Tisovci**, kde prežil svoje detské a školské roky. Gymnázium navštevoval v Rimavskej Sobote a po presťahovaní školy maturoval v **Tisovci** v roku 1944. V roku 1950 absolvoval Filozofickú fakultu UK v Bratislave, odbor telesná výchova a francúzština. Na Fakulte telesnej výchovy a športu UK v Bratislave pracoval celých 40 rokov, až do odchodu na dôchodok v roku 1990. Pôsobil tu najskôr ako tréner a pedagóg – najmä gymnastiky, lyžovania a turistiky. Prednášal, písal vedecké práce a skriptá a zastával funkciu vedúceho Katedry teórie a metodiky gymnastiky. Neskôr sa venoval najmä vedeckej práci vo vzniknutom Výskumnom ústave telesnej kultúry, kde pracoval na výskumných úlohách ako: Vplyv gymnastiky na zdravie, telesný i duševný rozvoj osobností detí a podobne. V športovej gymnastike dosiahol množstvo ocenení a titulov. V rokoch 1970-1985 vykonával funkciu predsedu Zväzu športovej gymnastiky na Slovensku. Stal sa medzinárodným rozhodcom a reprezentoval Československo s gymnastami na Olympiádach, Majstrovstvách sveta, Majstrovstvách Európy, Univerziádach atď. Bol vášnivým turistom a veľkým obdivovateľom slovenskej prírody. Okrem odbornej literárnej tvorby prispieval do rôznych časopisov, najmä Krás Slovenska. Stal sa zakladateľom Spolku rodákov a priateľov mesta Tisovec v Bratislave a angažoval sa pre rozvoj mesta Tisovec. V roku 1994 odborne spolupracoval na relácii Tisovské premeny pre Slovenský rozhlas, ktorá bola motivovaná 660. výročím prvej písomnej zmienky o meste. V roku 2002 napísal a zostavil pre Futbalový klub v Tisovci historickú štúdiu *Dejiny futbalu v Tisovci*. Spoluautorsky sa podieľal na pripravovanej monografii o Tisovci, kde precízne zhromažďoval a spracoval kapitolu *Dejiny telesnej kultúry v Tisovci od začiatku 19. storočia po rok 2000*. 21.6.2002 získal Cenu primátora mesta za utváranie kontaktov medzi súčasným Tisovcom a rodákmi žijúcimi v Bratislave. Zomrel 24.1.2003 v Bratislave.

Ján Uram

50. výročie úmrtia kultúrneho pracovníka, učiteľa, organizátora školstva, publicistu

Narodil sa 15.6.1883 v Liptovskom Mikuláši – Vrblíckom Huštáku. Pochádzal z národne uvedomelej rodiny. Základné vzdelanie získal na evanjelickej škole vo svojom rodisku. V štúdiách pokračoval v rokoch 1894-1898 na evanjelickej škole v Banskej Štiavnici, v rokoch 1898-1900 na učiteľskom ústave v Prešove a v rokoch 1901-1902 v Sarvaši. V rokoch 1902-1919 pôsobil ako učiteľ na evanjelickej ľudovej škole v **Tisovci** a od roku 1919 bol školským inšpektorom v Rimavskej Sobote. V rokoch 1939-1945 opäť žil v **Tisovci**. Po oslobodení sa zapojil do výstavby vojnu rozvráteného školstva a stal sa prvým predsedom Miestneho národného výboru v Rimavskej Sobote. Od roku 1952 bol na dôchodku. Bol zakladateľom študentského spolku ZORA v Liptovskom Mikuláši a redaktorom jeho časopisu, v ktorom uverejňoval svoje básnické prvotiny. V poézii sa venoval subjektívnej lyrike. Pre potreby

ochotníckeho divadelného súboru v **Tisovci**, ktorého bol režisérom i organizátorom, a pre školské predstavenia napísal aj nenárodné dramatické hry: *Novoročný sen* (1904), *Čarodejná obálka* (1906), *Tá láska* (1910), *Traja zhavranelí bratia* (1910), *Štedrý večer* (1913). Verše i poviedky, aj pedagogické články uverejňoval v periodikách Priateľ dielok, Priebeh, Naše Slovensko, Národné noviny, Slovenský týždenník a v iných. Ako publicista sa realizoval popularizačnými článkami s historickou tematikou, pomáhal T. Vansovej s vydávaním časopisu Dennica a pred 1. svetovou vojnou bol hlavným spolupracovníkom slovenského pedagogického časopisu Domácnosť a škola. Niekoľko rokov redigoval časopis Gemer – Malohont. Zomrel **3.10.1958** v Rimavskej Sobote. Pochovaný je v **Tisovci**.

Ján Šetina

165. výročie úmrtia notára, národovca

Narodil sa 24.1.1847 v **Tisovci**. V rokoch 1867-1869 navštevoval gymnázium v Revúcej, kde aj maturoval. Tu zaslulohou profesora I.B.Zocha spolu s ďalšími študentmi vyvíjal priekopnícku činnosť v ochotníckom divadelníctve. Po štúdiách sa usadil v **Tisovci**, kde bol 37 rokov vedúcim notárom. Od roku 1881 bol predsedom správy Pomocnice, známeho panslávskeho peňažného ústavu. Patril k tisovskej slovenskej inteligencii. Spolupracoval s Daxnerovcami, najmä so Samom, ako i Jánom Brádnanom, Karolom Kyčkom, Jánom Zvarom. Zomrel **6.10.1943** v Liskovej.

Peter Zaťko

105. výročie narodenia národohospodára, účastníka protifašistického odboja, generálneho dozorca evanjelickej cirkvi

- 17.10.1903 Vavrišovo, okr. Liptovský Mikuláš
- 10.1.1978 Bratislava

Narodil sa **17.10.1903** vo Vavrišove, okr. Liptovský Mikuláš. V rokoch 1909-1915 navštevoval ľudovú školu vo Vavrišove, v rokoch 1915-1919 študoval na meštianskej škole v Liptovskom Mikuláši, v rokoch 1919-1923 na obchodnej akademii v Martine, v rokoch 1923-1926 na Vysokej škole obchodnej v Prahe. V rokoch 1927-1929 pôsobil ako tajomník Československej obchodnej komory v Budapešti, od roku 1929 bol referentom pre zahraničný obchod Obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave, súčasne bol tajomníkom Zväzu kameňolomov na Slovensku, vedúcim Zväzu drevárského hospodárstva na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. V rokoch 1936-1950 bol generálnym tajomníkom Ústredného združenia slovenského priemyslu. V roku 1938 sa stal poslancom Slovenského snemu, bol expertom pre hospodárske veci a od roku 1941 bol vedúcim Ústredne pre hospodárstvo surovínové a priemyselné. Svoje postavenie využíval na brzdenie hospodárskej pomoci fašistickému Nemecku, pred vypuknutím povstania ukrýval materiálové a potravinové zásoby a lieky na strednom Slovensku. Udržiaval kontakty s československou vládou v Londýne, od roku 1943 bol členom ilegálnej Slovenskej národnej rady. Náhlý súd Slovenského štátu ho v roku 1944 odsúdil na smrť, rozsudok bol v auguste 1945 zrušený. Po oslobodení sa v etape

znárodnenia venoval štátnym podnikom. Externe prednášal na Slovenskej vysokej škole obchodnej v Bratislave. Bol popredným predstaviteľom slovenskej národohospodárskej vedy. V roku 1952 bol v tzv. akcii B s rodinou vysťahovaný do **Tisovca** a tu bol pridelený do kameňolomu vo Vápenke. Vážne ochorel, potom pracoval ako kalkulant autobusovej dopravy v **Tisovci**. V roku 1954 sa presťahoval do Liptovského Hrádku, kde pracoval v Lesostave. V rokoch 1958-1960 bol vážnený v Prahe, Bratislave a Ilave na základe falošných obvinení za podvracanie republiky. Od roku 1961 bol na invalidnom dôchodku. V roku 1968 bol rehabilitovaný a zbavený obžaloby v plnom rozsahu. Bol popredným laickým funkcionárom slovenskej evanjelickej cirkvi. Od roku 1937 bol členom generálneho presbytéria, v rokoch 1948-1951 bol generálnym dozorcem slovenskej ev.a.v. cirkvi. V roku 1943 sa zaslúžil o zrušenie zákazu vydavateľskej činnosti Tranoscia. Už počas pôsobenia v Budapešti začal publikovať príspevky o hospodárskej situácii na Slovensku, bol autorom významných štúdií o industrializačnej politike a užšej hospodárskej politike v krajinách strednej Európy. Bol spoluzakladateľom časopisu Politika. Ako dôchodca spracoval niekoľko špeciálnych bibliografií. Zomrel 10.1.1978 v Bratislave. V roku 1994 posmrtné vyšli jeho memoáre *Národohospodár Peter Zaťko spomína*.

Ján Čech

10. výročie úmrtia hospodárskeho pracovníka, úradníka, podpredsedu SNR

- 5.6.1915 Tisovec
- 24.10.1998 Praha (ČR)
Brat → Gustáv.

Narodil sa 5.6.1915 v **Tisovci**. V roku 1939 absolvoval Právnickú fakultu UK v Bratislave. V rokoch 1940-1944 bol pracovníkom Ministerstva hospodárstva. Počas SNP bol členom Slovenskej národnej rady. Po prechode SNP do hôr bol príslušníkom partizánskej brigády Za slobodu Slovanov. Do polovice novembra 1944 bol väznený v Banskej Bystrici, odtiaľ 15.2.1945 ušiel k svojej partizánskej jednotke. V roku 1945 bol podpredsedom Slovenskej národnej rady. V rokoch 1945-1950 bol predsedom Osídľovacieho úradu a Fondu národnej obnovy pre Slovensko. V rokoch 1950-1957 pôsobil vo funkcii riaditeľa Slovenského tabakového trustu. V rokoch 1957-1960 bol pracovníkom Povereníctva potravinárskeho priemyslu. V roku 1961 sa s rodinou presťahoval do Prahy, kde najprv pracoval ako drobný úradník - v rokoch 1960-1963 Potravinoprojektu v Prahe, v rokoch 1963-1969 pracovníkom Ústredného výskumného ústavu potravinárskeho v Prahe a od roku 1969 pracovníkom federálneho Ministerstva poľnohospodárstva a výživy. Celý svoj život sa snažil o presadenie pravdivej interpretácie SNP, písal o tom do novín a upozorňoval na to aj vtedajších čelných predstaviteľov. Upozorňoval, že si treba dôslednejšie a aj trestnoprávne všimnúť tých, ktorí mali u nás na svedomí 50-te roky, kult osobnosti a krivdy a nepravosti s nimi spojené. Zomrel. **24.10.1998** v Prahe.

Miroslava Kojnoková

Cícer - zabudnutá strukovina

Kedysi nemohla chýbať v záhradách našich babičiek. Časy plynuli a šľachtitelia venovali viac pozornosti strukovinám poskytujúcim vyššie úrody, najmä hrachu, fazuli a šošovici. Postupne vyšľachtili z týchto plodín nové vysokoúrodné kultivary, o ktoré mali záujem aj záhradkári. Pretože snahou každého z nich je vypěstovať čo možno najviac plodín a menej úrodné boli zo záhradiek vytlačené.

Hoci u nás patrí cícer viac menej už len medzi rarity, vo svete mu stále venujú mimoriadnu pozornosť. Z celosvetového hľadiska je cícer treťou najpestovanejšou surovinou. V súčasnom období sa pestuje vo svete na ploche okolo 10 miliónov hektárov vo viac ako tridsiatich krajinách sveta. Najväčšie pestovateľské plochy cíceru sú v Indii, tam predstavujú viac ako 70% z celkovej pestovateľskej plochy sveta. Z ostatných krajín sa najviac pestuje v Pakistane, Etiópii, Mexiku, Barme, ale aj v Španielsku.

Celková ročná produkcia tejto strukoviny predstavuje okolo 7 mil. ton. Priemerné hektárové úrody sa v celosvetovom meradle odhadujú na 0,6 t.

V rozvojových krajinách patrí cícer medzi najdôležitejšie plodiny, pretože

iným plodinám sa menej darí. Najväčšie šľachtiteľské výskumné centrá sú v Indii. Pestovateľské problémy cíceru rieši 100 členný kolektív. V tomto ústave je založená i jeho génová banka. Doteraz v nej sústredilí 14 tis. kultivarov, pričom 8 vzoriek je i z našej krajiny. Variabilita znakov je veľmi široká, ktorá môže poskytnúť počet strukov z rastliny od 9 do 618. Vo výške rastlín je dosah od 160 do 710 mm.

Z pestovateľského hľadiska je cícer zaujímavá plodina. Na vlahu má skromné nároky. Nadbytok vlahy a vlhko mu dokonca škodí, dlho kvitne. Veľmi skromné nároky má cícer aj na pôdu. Neznáša pôdy ťažké, vlhké a zásobené humusom. Ale má nároky na teplo. Porast je citlivý na mrazíky, pri teplote okolo -5°C rastlinky hynú. Počas vegetácie porast vyžaduje kyprenie pôdy. Dozrieva rovnomerne, rastliny nepoliehavé. Vo veľmi suchých rokoch dokáže cícer poskytnúť vysoké úrody.

Čo na to záhradkári?

Jaroslav Pavlikovský

Po dlhom čase areál Šťavice znovu ožil, aj keď iba na jeden deň. Speleoklub Tisovec a priaznivci jaskyniarstva usporiadali na Šťavici dňa 6. septembra 2008, malú slávnosť pri príležitosti odovzdania prameňa Dobrá voda do užívania. Dopoludnia sa varil guláš pod pamätným stromom

- lipou, ktorú sme venovali v rámci projektu Dr. Eduardovi Benešovi, ako pamiatku jeho návštevy

Otvorenie prameňa „Dobrá voda“

v Tisovci (1. septembra 1945). Zároveň bola otvorená malá výstavka dobových fotografií, na ktorej sme prezentovali návštevu prezidenta v našom meste, ako aj na Šťavici.

Výstavku si v priebehu dňa prezrelo niekoľko desiatok občanov Tisovca, ale aj cudzích návštevníkov, o čom svedčia ich podpisy v pamätnej listine z akcie tohto dňa. Napoludnie sme sa spoločne presunuli k

znovuobjavenému a obnovenému prameňu, ktorý

pán primátor slávnostným prestrihnutím pásky, uviedol do užívania. Popoludní sa pri guláši rozprúdila živá diskusia, okrem iného aj o ďalších pripravovaných projektoch. Keďže piva bolo dostatok a prialo nám aj počasie akciu sme ukončili až v neskorých nočných hodinách.

Ing. Dušan Hutka

Tisovské príslovia, porekadlá, pripovedky a výroky

Stretával som sa s nimi už od detstva – a dodnes mi utkveli v pamäti. Aby som si ich zapamätal, stačilo len „počúvať“ rozprávania a rozhovory Tisovčanov, boli nimi doslova „popretkávané“. Áno popretkávané, podobne, ako aj v iných slovenských regiónoch, mestách a obciach. Bez akéhokoľvek zveličovania možno povedať, že Slovensko je – pokiaľ ide o príslovia, porekadlá, pripovedky a výroky svetovou veľmocou. A na tom svojím podielom z podieľa aj naše mesto.

Už dávnejšie som ich zaznamenával – a zaznamenal ich aj brat Milan a spoločne sme si kládli otázku, ktoré možno považovať za špecificky „tisovské“. Zhodli sme sa v názore, že sú to tie, ktoré sa nevyskytujú (alebo sme sa s nimi nestretli) v hovorovej reči, ani v nárečiach, v literatúre (ani nikde inde). Pravdaže, Tisovčania používali aj iné príslovia, porekadlá, pripovedky a výroky, ktoré boli na Slovensku známe a frekventované. Používali, lenže vo viacerých prípadoch si ich prispôbovali a „upravovali“. Popri tisovských ich vo výbere (tie, ktoré Tisovčania hojne používali) publikujem:

Takô šťastie, ako v pešom bôbe týk. Lepšia mucha na kapuste, ako žiadno mäso. Príde zďaleka, povie ako mu ďaka. Radšej s múdrom skaly lámať, ako so sprostákom na hostine sedieť. Dobré sa mu suka honí. Keď si bieda biedu berie, bude z toho psota. Sedliak božô stvorenie, ale huncút od narodenia. Kubo spraví, Kubo zje. Pánboh ho riedkou plachtou prikryv. Koď nito panička, dobrá je aj kurvička. Takô kyslô, že aj sviňa skvíkne. Koď si lačný, chleba si načni. Peňaze čítanie a žena bitá – dobre bývajú. Ťuší, ako voš pod krasťou. Edno málo aj veľká pani prepáčia. Pekný šľevak s nosom. Vodu pijem, vodu jem, kýmže hovnom srať budem. Do Dunaja vodu lievať. Do hory drevo nosiť. Šakovakých nás Pánboh stvoriv. Tetka vedia, čo je treba. Aj múdrymu voly ujdú. Dobré je z plnej riťi srať. Z búľavej vrby len sova vyletí. Viac dní ako kľbás. Krajší už v hrobe ležia. Vo zvôli sa psi besnejú. Priberá sa ako lačný k sraniu. Smrdí grošom. Má sa ako edon na doline. Duša chodí doľho spať. Má široké medzi očami. Oči mu jedia. Oči sa mu prášia. Tomu ľahko krasť z nosa nezdrapíš. Vytušiv sa na cudzom. Šendle na

streche. Čertu slúživ – čert ho ber. Ako si ma chovala, tak ti tráva padala. Aj dušou by mu vládla. Pomýlila sa. Otec sa mu zabíj z makovoho býla. Riedkym srav. Pozde dobehov, kde krásu (rozum) dostávali. Píla, Hačava, za Tisovcom bľačala. Rozumy vykladá. Holým zadkom blýskav. Rozkáš pán, urob sám. Z panstva mu neskape. Nemymu diťaťu ani vlastný rodič nerozumie. Mrcha čeladník. Keď tvrdza, tam práda. Dobré sa modlila, komu sa modlila. Už mu Lacko hrušky doniesov. V kuchyni vo väčšom dávajú. Z hovna bič neupletieš. Závidí mu aj nos medzi očami. Ani pán farár dva razy nekážu. Vysoko rúbe. Nepodba, ako tot pes. Uctí si uctíciho, uctí si ťa uctený. Má to posraný navrch. Veď kašle a pľúca nemá. Labu lízav. Sadnite si, nak na nevisí, keď vám nemisí. Sedí ako kloka na vajciach. Dudre ako starý žid. Pamätá Matúš kráľa. Ľudia smo smrteľní. Taký rozum mi je postriedtýždňa nosiť, len po nedeli. Vysoko špajz (pôlt). Dobré by bulo stolárovi, koby mav takú kravu čo mu stružliny žere a hotové desky sere. Misíš si druhú košeľu obliecť. Z Krokavy sa aj žobrák vráti. Vysoko rúbe. Koď ti dávajú ber, koď ťa bijú utekaj. Mrle ho žerú. Riť ju svrbí. Ani z očí mu dobrô nevyzerá. Dobryho málo dávajú. Odišov s dlhým nosom. Hľadí hore, ako čo by hviezdy čítav. Ale sa mu rauží. Pomodlite sa za sýtost'. Vynšou na psi tridsiatok. Spiv sa pod obraz boží. Od jalovej kravy teľa nevydriapeš. Kto je na kraju, tomu anjelici hrajú, kto je pri stene, má zlaté prstene, kto je v prostiedku má sviňu tetku. (Taká melódia) ako keď sa hovno cez plot driapalo. Reči sa vracia, chlieb sa je. Bol (je) pod trtazom. Akú mala, takú dala. Taký randa pán. Chudobnimu aj z hrnca vykipí. Ale sa mi rauží. (Takí) hore naši. Dobré o Vianociach, o dlhých nociach so ženou spať; ale o Jáne, len čo si ľahneš, misíš stať. Držau sa meskej kľučky. Vo škole, v kostole, pri stole, slušne sa drž, pachole. Od kapusty chlapi hustí, od kapusty riť popustí. Nebuď zvedavý, budeš na starosť sopľavý. Fúka ako cigán s listom. Cigáni, len sa tak práši. Mrcha čeladník. Aký požič, taký vrac. Po staršom do mlyna. Sedí mu ako riť na šerbli. Naučím ťa po kostole hvizdať. Naučím ťa, po čom je rýf tarkavyho. Ani pešo, ani za vozom. Ale sa vybročiv. Večer vechťom, ráno nechťom.

Cyril Kraus

Dokedy?

Dokedy budú ešte prosperovať cudzopasné kliešte? Dokedy na úkor štátu, dokedy i z môjho platu?

Prevýchova, pomoc, plané reči, veď ľudskému rozumu sa prieči, platiť tomu čo nič nerobí, ináč treba liečiť tieto choroby.

Pýtať by mal možnosť len ten, čo aj dáva, nie, čo s nečistým úmyslom zaspáva i vstáva.

Niektoré štáty v únii nič nedajú ruky vystierajúcej múmii. Neboja sa, že potom v Bruseli budú musieť riešiť prúsery.

Nehaň, sú to deti prírody, reagujete na moje vety. A čo ja, pýtam sa, ja som z inej planéty?

Keď ja môžem robiť a učiť sa i na „staré“ kolená, napriek nahádzaným polenám. Čo bráni im v takom živote, čo opačným smerom ich hýbe? Možno my sami, nezaujím o všetko, to robíme.

Mali by sme pozerat' vôkol, otázky klásť. Nie sedieť na zadkoch a dovoliť im na cudzom sa pásť.

Tvrdsí režim, pevnejšiu ruku na ľudstvo pre lásku stvorené. Na takú veľkú demokraciu ešte nie je pripravené.

Je jasné a odjakživa platí, že jedni bremä nesú, kým druhí veselo sa vezú.

Tu však pre nejaké skryté dôvody, začal platiť nový zákon prírody. A to už srandu srandou byť prestáva, keď hlúposť nad umom na body vyhráva.

Karol Hruška

Ako to začalo?

Dnes nikto nepochybuje, že Clementisova smrť bola justičná vražda. Pripravili ju intrigáni v Budapešti a vykonali politickí karieriisti a bezobratľovci v Prahe, za podpory ich poskokov zo Slovenska.

Nech sa mu vyčíta hocičo, jedno mu poprieť nemožno a to je hlboké sociálne cítenie. Dotkli sa ho osudy bedárov, ktoré spoznával z rozprávania horehronských mládencov, slúžiacich u tisoovských gazdoch, valachov a bačov na salašoch, ale aj pri jeho rodine.. To ho viedlo k tomu, že sa vstúpil do KSČ, ktorá bola v tom čase stranou tých najbiednejších a najchudobnejších. Neexistovala intrigánska stranická aristokracia, ktorá spôsobila strane zlé meno.

Ako právnik bol obhajcom práv najbiednejších občanov, bez nároku na odmenu. V mnohých prípadoch pomáhal aj z vlastného. Bol priamy a nekompromisný.

Na Parížskej mierovej konferencii predniesol prejav „Medzi nami a Maďarmi“ po maďarskom premierovi, ktorý ani po pol storočí neustránil veľa zo svojej aktuálnosti. Je to Clementisova zásluha, že na základe Parížskej dohody (1947) Rusovce, Čunovo a Jarovce boli pričlenené k Československu. Od vďačnej Bratislavy dostal za to symbolický zlatý kľúč od mesta.

Odveta dlho nečakala. Počas vyšetrovania „Protištátnej činnosti“ L. Rajka v Maďarsku, poslal Mátyáš Rákosi zoznam niekoľkých mien Gottwaldovi (Ch. Andrew, O. Gordievský: „KGB dôverná zpráva o zahraničných operáciách od Lenina do Gorbačova. EAAP Praha 1994, str. 331.), ktoré sa vynorili pri vyšetrovaní a ktorých nositelia sú podozriví z protištátnej činnosti – podľa Rákosiho a Farkasa. Na jednom z prvých miest bolo meno Dr. Clementisa. Roku 1950 ho odvolali z funkcie ministra zahraničných vecí a začala sa kampaň proti slovenským buržoáznym nacionalistom, ale aj židom ako „sionistom“.

Takto po zavraždení Clementisa, jedného z najschopnejších československých politikov 50-tych rokov vyradili z reálnej politiky celé slovenské povstalecké aj komunistické vedenie. Vo funkciách prežili len primitívi typu Širokého a duševného maloroľníka Bacílka. Všetko toto sa dialo podľa Benešovského národnosocialistického „Memoranda o Slovensku“ (1946): Za všetch okolností musí zostať československý rozpor vecí vnútroštátni. Slovensko musí byť v očiach svetovej verejnosti i západní na niž Slováci spoléhajú, vhodne a nenápadne sdiskreditované. V tomto napomáha politice české veľmi politika Maďarů.

Treba zdôrazniť, že to je názor len jednej aj to nie celej politickej strany, ktorej duchovným otcom bol Beneš, ktorý neuznával Slovákov ako takých. Benešova nenávisť k Štefánikovi ku konci I. svetovej vojny bola skoro až hmatateľná. Známa je udalosť, keď Molotovovi menoval Slovákov, ktorí „musia viesť“, keď ho tento chľácholil, že predsa nie všetci Slováci sú nepriatelia.

Jaroslav Rafaja

Spomienka

Oslava 64. výročia SNP v našom meste nás podnietila k tomu, aby sme si spomenuli na dlhoročnú členku a funkcionárku SPB p. Marínu Ferenčíkovú.

Primátor mesta p. Ing. Peter Mináč zariadil, aby sa členky výboru SPB a KD zišli pri jej hrobe na mestskom cintoríne a vzdali česť a úctu pani Maríne.

Kyticu kvetov a krátky príhovor venoval primátor mesta, členky KD sa rozlúčili básňou a zaspievaním smútočnej piesne Rekvie.

E. Stankovičová

Kresanie duší

Kresanie, pojem ktorý vstupuje v súčasnosti do nášho života. Nie ako manuálna činnosť doteraz známa spojená s drevom. Jeho spracovaním v domácnostiach nepostrádateľná chlupská robota. Vždy sme touto činnosťou chceli dosiahnuť, prispôbiť kresaný predmet svojim predstavám, potrebám.

Kresanie asi bude v súčasnosti nutnosťou.

Keď sa pozrieme na činnosť politikov nielen vrcholových, krešú národ, aby sa im zdal podľa ich názoru lepší a prijal ich želania a túžby. Len problém je v tom, že každý z politikov kreše tak, aby to vyhovovalo jemu a výsledok je chabý.

Zabudlo sa na to, že by to malo byť opačne. Voliči, občania by mali kresť politikov všetkého druhu. Len národ akosi zlenivel, zľahostajnel.

V súčasnosti politika presakuje do domácností, zdá sa, že začína ovplyvňovať aj konanie ľudí. Ďalším faktorom je príval celebrit, ktoré vyrobili masmédiá a bulvárna tlač, krédom je tu väčšinou neusporiadaný rodinný život, úspechom je tu rozvod, nevedomky sa týmito informáciami prikrmujeme sami. Toto vplyva a upravuje životný štýl najmä mládeže, hodnotový systém je tu úplne prevrátený, stráca sa zodpovednosť a sebavedomie sa pestuje na princípoch takejto lacnej popularity. Ide tu vlastne o súťaž, medzi školami, výchovou rodičov, vplyvom spoločenských organizácií, cirkví a masmédiami.

Že sa mení mentalita a myslenie ľudí v súčasnosti, je fakt. Krešúcim prvkom sú aj peniaze, ktoré potrebujeme na uspokojenie svojich potrieb. Hierarchiu potrieb si každý určuje sám. Výška osobnej spotreby sa podstatne líši v Tisovci, Rimavskej Pile a vo veľkých mestách, kde sú ľudia podstatne zadĺženejší, hoci viac zarábajú. Mesto im vtlačí iný životný štýl výsostne spotrebnej spoločnosti. Tu sú ľudia opatrnejší, šetrnivejší a prioritou je tu usporiadanejší životný štýl. Jedná sa o ľudí hlavne stredného a staršieho veku. Čo však s tými mladšími. V Tisovci sa urobil významný krok dopredu, zvýšila sa ponuka športovísk, vybavenie sídlisk pre drobizg. Chýba tu však posilnenie vplyvu tretieho sektoru, škôl, športových organizácií, kde je veľká šanca na kresanie tých ešte krehkých duší.

Súčasná rezonujúca už pomaly svetová finančná kríza sa vtlačí do povedomia i prostých ľudí, je tu ohrozená cena základných životných potrieb spojená s hodnotou peňazí a mierou spotreby. Pojmy, ako je skromnosť, racionálne myslenie a konanie bude prioritou, aby to kresanie tak nebolelo. Lebo hospodárska recesia je už tu v Európe, poznačená finančnou krízou, pred ňou sa nedá zavrieť do krčmy, zaštitúť sa členstvom v politickej strane.

Je tu šanca na konanie práve pre politické strany, poslancov. Bude treba počúvať aj ľudí. Kresť sa dá do určitej miery, aby sme nezisť, že už nielo čo kresť a vtedy už bude zle.

V.P. z T.

Ukradli lipu - naozaj ?

Reagujem na článok "Ukradli lipu" od MUDr. Jaroslava Rafaja a podávam vysvetlenie. V rámci mikrograntového programu "Šanca v našom mikroregióne" môže neformálna skupina aktívnych občanov (minimálne traja) podať projekt, kde prezentuje svoj nápad spojený s realizáciou. Tieto malé projekty by mali pomôcť zviditeľniť mikroregión najmä jeho prírodné a kultúrne hodnoty. Do tohto programu bol prihlásený aj projekt pod názvom Tisovské stromy - lipa malolistá. Cieľom projektu bolo zviditeľniť lipu ako významný strom v našom meste a vytypovať stromy, ktoré by sme venovali významným osobnostiam, ktoré v našom meste žili, pôsobili alebo Tisovec navštívili. Projekt tiež počítá s vytlačení propagandného materiálu o lipe (prvá časť o významných stromoch "Tisovské stromy - Tis obyčajný" už vyšla). Komisia, ktorá posudzovala projekty sa zhodla v tom, že sa jedná o dobrý nápad a požiadala autorov projektu, aby označenie pamätných líp bolo rozšírené na celý mikroregion. (sedem obcí). Preto sa v súčasnosti na tomto projekte ďalej pracuje, hľadajú sa vhodné stromy a významné osobnosti. Predbežne sa realizoval len Tisovec, kde boli vytypované a označené zatiaľ tri lipy. Prvá bola vybratá a označená lipa na Šťavici venovaná návšteve prezidenta Dr. Eduarda Beneša v tejto lokalite. Druhá bola označená štyristoročná lipa na Zbojských pri salaši Igora Vlčka, ktorá je venovaná tisoovskému zbojníkovi Jakubovi Surovcovi. Tretia bola venovaná Aloisovi Jiráskovi, ktorý niekoľkokrát navštívil Tisovec, keď študoval cirkevné archívy, aby získal informácie o pôsobení husitov v tejto oblasti. Cieľom

projektu nebolo "ukradnúť lipu" ale zviditeľniť aj zabudnuté osobnosti a udalosti z našich dejín. Hneď v úvode článku som sa utvrdil v tom, že sme zvolili dobrú formu značenia, pretože upútala. A keďže je každý zvedavý, čo sa to tam na lipe "belie" tak si to ide prečítať. A tam sa dozvie v krátkom texte z našej histórie to, čo ani netušil. A to je cieľ. Myslím, že je to čitateľné a výška umiestnenia je kvôli vandalom. Čo sa týka tejto lipy, nie je chránená a ani vyhlásená za pamätný strom. Či je "Jozeffyovská" to sa síce môže tradovať, ale treba ešte veľa urobiť, aby sa tak reálne stalo. V budúcnosti môže byť lipa oficiálne označená a venovaná Jozeffymu, v tom nevidím problém a to aj takým spôsobom, ktorý navrhujete. Treba len napísať projekt a zrealizovať ho.

Čo sa týka vašej poznámky o "tisoovskom Hefaistovi", nie je to ani o prospechu ani o sláve (Hefaistos - v gréckej mytológii boh ohňa a kováčstva. Syn najvyššieho boha Dia a jeho ženy Héry. Manžel Afrodity. Podľa Homéra pomocou bohyne Atény naučil ľudí ovládať remeslá a umenie in: Všeobecný encyklopedický slovník, str.161). Je to o dotiahnutí nápadu do realizácie. Nerobí sa to v noci ani tajne. Nie je povinnosť o tom písať v Tisoovskom mesačníku, ani čakať na prázdniny, ako sa domnievate. A netreba o tom robiť ani referendum, či vytvárať formálne komisie na schvaľovanie. Nemusíte vyzývať políciu či ochrankárov, aby po mne pátrali, ja sa k svojím projektom hlásim. Drobné projekty sú o iniciatíve občanov a robia sa na úkor voľného času, rodiny a peňazí. Pretože nápadov máme každý dosť, ale málokto ich realizuje alebo dotiahne do konca.

Ing. Dušan Hutka

Slovenská speleologická expedícia do Macedónska dosiahla nečakané výsledky Speleoklub Tisovec bol pri tom!

Slovenskí jaskyniari dosiahli ďalší rekord, tentokrát v Macedónskom pohorí Jakupica v blízkosti Skopje

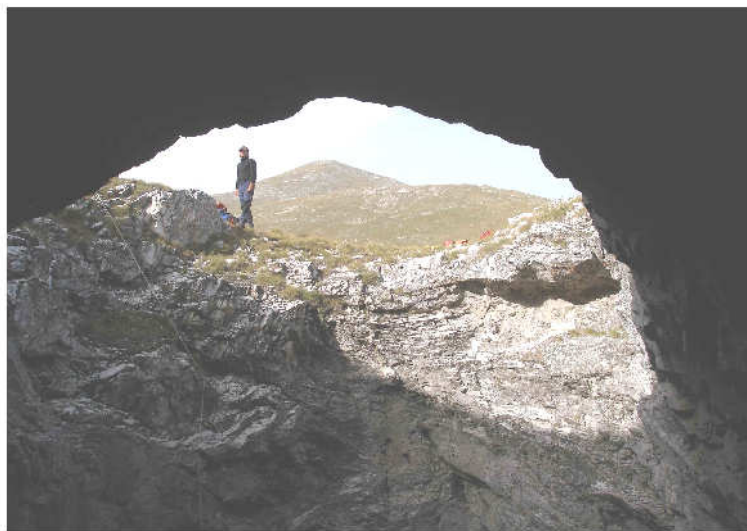
Keďže januárová expedícia do Slovinska sa nevydarila, rozhodli sme sa vycestovať na Balkán. V macedónskom pohorí Jakupica dosiaľ drieme možno jeden z najrozsiahlejších podzemných systémov Európy. Zaujímavosťou je, že nie je vytvorený vo vápencoch, ale v menej rozpustných snehobielych cukrovitých mramoroch. Celé pohorie je vyprahnuté ako púšť. Na hrebeňoch vysokohorskej planiny, siahajúcich až do výšky 2500 metrov nad morom sa len kde-tu uchytia riedke kríky, inak sú pokryté len ostrou pichľavou trávou. Na nej sa popásajú stáda oviec a kráv, ale

ani ony nechodia až tak vysoko. Albánsky pastieri ich radšej žnú po výživnejších lúkach na nekrasovom podloží, kde zo zelenej trávy trčia žulové a rulové kamene. V mieste kontaktu týchto nerozpustných hornín s rozpraskanými mramormi sa ponárajú všetky vody do podzemia. Ďalej nasledujú suché končiny, kam ako je rok dlhý nezavíta ľudská noha. Skúsení pastieri poznajú i tu malé pramene, po vodu chodia do jazierok ukrytých hlboko v jaskynných chodbách. No tento rok bol na zrážky nesmierne skúpi. Keď sme začiatkom septembra dorazili na Jakupicu, miestny obyvateľ nám referovali, že tu už tri mesiace nespadla ani kvapka vody. Neostávalo nič, len si nábrať vodu do kanistrov a vyniesť až na miesto nášho vysunutého tábora. Spolu s ňou sem na našich chrbtoch putovali takmer 2 kilometre lán, tony lezeckého materiálu, výstroje a osobných potrieb. Autá sme nechali odparkované v nadmorskej výške 2000 metrov, viac než dve hodiny jazdy, cestou – necestou od najbližšej osady. Odtiaľto už musíme pešo...

Vchod do jaskyne, ktorú sme sem prišli preskúmať, sa nachádza v členitom skalnom prepadisku a má rozmery približne pôdorysu paneláka. Boli to práve slovenskí jaskyniari, ktorí ho po prvý krát našli. Len minulý rok jaskyňu preskúmali do hĺbky 200 metrov. Doteraz boli zrejme horné partie jaskyne úplne zaľadené, ale posledné dva mimoriadne teplé roky odtopili ľadovú zátku natoľko, že sa popri nej dalo zostúpiť sadou veľkých šacht až nad ústie obrovskej podzemnej studne – takmer 100 m hlboké vertikály. Čo čert nechcel – laná, ktoré tu nechali zavesené od minulého roku, úplne zamrzli do ľadu! Preto sme museli celú jaskyňu vystrojovať odznova už od vchodu celkom nanovo. Trvalo niekoľko dní, kým sme zostúpili do hĺbky 400 metrov. Súbežne s príkonom a vystrojením jaskyne lanami prebichalo meranie. Meračský tím mapoval jaskyňu za pomoci laserových diaľkomerov, kompasov a digitálnych sklonomerov. Táto práca prebiehala takmer jednotaj počas visu na lane. O lanách sa nám už aj snívalo. Viete si predstaviť, že po týždni sme ich už všetci mali plné zuby... Našťastie sa od hĺbky 400 metrov jaskyňa mení – postupne sa sklony chodieb zmierňujú až nasledujú takmer vodorovné pasáže. V mieste, kde sa konečne, po úmornom postupe kamennou sutinou, objavila plocha pokrytá jemným pieskom, postavili sme podzemný tábor – bivak. Jeden stan a štyri spacáky, v ktorých sa striedali členovia jednotlivých tímov. Jaskyňa nám však prichystala ešte nejedno prekvapenie. Začala sa neuveriteľne bohato vetviť. Chodby pokračovali na všetky smery. Stúpajúce, klesajúce, horizontálne! Ktorú si vybrať pri postupe? Človek by sa v tej spleti okamžite stratil keby nedodržiaval striktné pravidlá. Pri meraní sme sa rozhodli nezdržiať sa odbočkami, ale pokračovať stále čím viac do hĺbky. Keď sme prekročili hĺbku 450 m, bolo všetkým jasné, že stojíme v priestoroch novej najhlbšej

macedónskej jaskyne! V hĺbke 524 metrov sme meranie ukončili. Zastavila nás hladina vodného sifónu. Z geologickej mapy však jednoznačne vyplýva,

že sme zatiaľ neprešli ani jednu desatinu podzemných priestorov, ktoré by sa tu mali teoreticky nachádzať a takisto nadmorská výška, v ktorej sa sifón nachádza je ešte oveľa väčšia ako nadmorská výška vyvieraciek spod planiny Jakupice. Preto sme sa nedali odradiť a začali skúmať stúpajúce chodby v okolí sifónu. Netrvala ani pol hodiny a postupové družstvo preniklo cez úzky kanál za hladinu sifónu. Po kilometri blúdenia v spleť chodbách nového labyrintu bez konca, sme sa museli vrátiť. Už nebolo ani času ani síl pokračovať v prieskume. Bol to ale hlavne termín, ktorý nás núcivne tlačil von z jaskyne. Keď začala voda v jaskyni stúpať, vedeli sme, že už to prišlo. Studený front, ktorý mal zasiahnuť celú Európu je tu. Jaskyniari v povrchovom tábore sa o nás už obávali. Našťastie, prvé dažde

neboli silné, a tak sme pomaly odstrojili jaskyňu od lán, pobilili tábor a po desiatich dňoch sa vrátili späť do civilizácie.

V Skopje sme si sadli nad mapu a prediskutovali závery. Macedónsky jaskyniari súhlasili s názvom novej jaskyne – Slovenská – teda Slovačka jama. Informácie o novom objave a prelomení hĺbkového rekordu sa razom ocitli v televízii i tlači. Naša výprava bola mimoriadne úspešná. No napriek tomu vieme, že sme dosiaľ preskúmali iba nepatrný zlomok jaskynného systému, ktorý ukrýva macedónske pohorie. Obrovský objavný potenciál a množstvo otázok nám nedajú spať a už teraz vieme, že ďalšia výprava na seba nenechá dlho čakať. Jaskyňa pokračuje voľne ďalej. Do hĺbky i do šírky. V podzemí na ňu naväzuje obrovské množstvo ďalších prítokových vetiev – teda jaskýň siahajúcich až niekde tesne pod povrch. Nechajme sa teda prekvapiť, čo nám prinesie ďalšia expedícia.

Text a foto: Lukáš Vlček

- Dám do prenájmu 2-izbový byt na Francisciho ulici. Cena dohodou. 0903539700
- Predám 4-izbový družstevný byt s plochou 72 m² v pôvodnom stave rohový bez balkóna slniečny 3. poschodie, výťah. Každá izba má samostatný vchod, vhodný aj pre organizácie. 0908 326085, 0904 468318, 0902156392
- Predám detskú váľendu aj s úložným priestorom, bordová farba, elektrickú pec z bežových črepov. Cena dohodou. 5493181 alebo 0910 535929
- Predám „SUZUKI SAMURAI“ 4x4 EK a TK do 9. 2009. 0905 484838 alebo 5494141

OZNAM

Mestský úrad v Tisovci žiada všetkých občanov, ktorí do dnešného dňa neuhradili daň z nehnuteľnosti, daň za psa a poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad, aby tak urobili do konca mesiaca október 2008.

Poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad, daň z nehnuteľnosti a daň za psa môžete zaplatiť v pokladni Mestského úradu na prízemí u p. Kriškovej, poštovou poukázkou alebo bankovým prevodom.

V prípade nejasností Vám potrebné informácie poskytne Ing. Zuzana Posuchová v Kancelárii prvého kontaktu na prízemí Mestského úradu alebo na tel.čísle: 047/50 11 003.

Ing. Zuzana Posuchová, zam. pov. správou daní a poplatkov

EURO informácia – dôležité dátumy

1.1.2009 Zavedenie EURA

Slovenskými korunami budeme môcť platiť do 16. januára 2009. Počas duálneho obehu v období od 1. do 16. januára 2009 budeme môcť platiť v hotovosti korunami aj eurami, ale vydávať sa bude už len v eurách.

17.1.2009 Koniec platnosti slovenských korún

Po tomto termíne bude možné platiť už len eurom. Slovenské bankovky a mince, ktoré nám zostanú, si budeme môcť bezplatne vymeniť v bankách:

mince - do 30. júna 2009

bankovky - do 31. decembra 2009

Aj po týchto termínoch bude možné slovenské mince a bankovky vymeniť, ale už len v Národnej banke Slovenska.

mince - do 31. decembra 2013

bankovky - bez obmedzenia

Všetku hotovosť v korunách je najlepšie vložiť na účet v banke, nakoľko banka prevedie zmenu korún na eurá automaticky a tiež bezplatne. Už ráno na nový rok si budete môcť z bankomatu vybrať eurá. Najmenšia bankovka, ktorá a bude dať z bankomatu vybrať, bude 10 eur.

Mestský úrad za účelom informovanosti občanov spracoval vlastný komunikačný plán zavedenia eura.

Podľa neho rozsiahlejšia infokampaň bude prebiehať najmä v novembri a decembri, resp. októbri 2008 v rámci, ktorej sa bude zabezpečovať aj oboznamovanie a spoznávanie euro mincí a euro bankoviek.

JUDr. Zuzana Kederová, prednostka MsÚ

Vážení občania, podľa zákona 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie Vám MsÚ oznamuje, že spoločnosť CALMIT Tisovec plánuje „Zvýšenie kapacity výroby vápna v závode CALMIT Tisovec“.

Do tohto zámeru je možné nahliadnuť v pracovných dňoch od 8:00 – 14:00 hod počas 21 dní od dátumu zverejnenia tohto oznámenia t.j. do 19.10.2008 na oddelení výstavby, ŽP a RM č. d. 201 na poschodí MsÚ.

Stanovisko verejnosti – vy občania, zasielajte priamo na adresu MŽP SR, odbor hodnotenia a posudzovania vplyvov na ŽP, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava

PROGRAM „KINA POD HRADOVOU“ V OKTÓBRI

7.10.
utorok
19.00

Akty X: Chcem uveriť – USA

Hrajú: David Duchovny, Gillian Anderson, Amanda Peet...
Slovenské titulky.

Thriller, MP od 12 r., 100 min., vst. 50,-

14.10.
utorok
19.00

Báthory – SR, ČR

Hrajú: Anna Friel, Vincent Regan, Hans Matheson, Karel Roden, Deana Jakubisková-Horváthová, Bolek Polívka, Jiří Mádl, Lucie Vondráčková, Franco Nero... **Slovenská verzia.**

Historický thriller, MP od 15 r., 140 min., vst. 60,-

21.10.
utorok
19.00

Wanted – USA

Hrajú: James McAvoy, Morgan Freeman, Terence Stamp, Angelina Jolie, Thomas Kretschmann. Slovenské titulky.

Akčný, MP od 15 r., 105 min., vst. 50,-

28.10.
utorok
19.00

Múmia: Hrob dračieho cisára – USA

Hrajú: Brendan Fraser, Jet Li, Maria Bello... **Český dabing.**

Dobrodružný, MP od 12 r., 100 min., vst. 50,-

Pripravujeme na november 2008

4.11. Hellboy 2: Zlatá armáda akčný

11.11. Cesta do stredu zeme akčný, dobrodružný

25.11. Tropická búrka komédia

MESTO TISOVEC

Námestie Dr. Vladimíra Clementisa č. 1, 980 61 Tisovec
informuje právnické a fyzické osoby, že ponúka na odpredaj z majetku mesta
osobné motorové vozidlo značky LADA – VAZ 21044
ŠPZ RS 703 AO, rok výroby 1996

Ide o 5 - dverové kombi, so zlým technickým stavom, s nefunkčným katalyzátorom, s poškodeným interiérom, momentálne nepojazdné so stavom tachometra 07898 km.
Najnižšia kúpna cena osobného motorového vozidla je 2 000,- Sk (t.j. 66,38 € - prepočítané konverzným kurzom 30,1260 Sk a má informatívny charakter)
Kupujúcim sa stane záujemca, ktorý ponúkne najvyššiu cenu.
Písomné ponuky s cenovou ponukou a dobou splatnosti zasielajte, doručte na adresu :

Mestský úrad Tisovec

Námestie Dr. V. Clementisa č. 1

980 61 Tisovec

(sekretariát, na poschodí mestského úradu, č. d. 202)

v zalepenej obálke s označením „Kúpa motorového vozidla“
v lehote do 29. októbra 2008 do 14.00 hod.

Doručené ponuky budú verejne otvárané a vyhodnotené na zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Tisovci dňa 30. októbra 2008

Toto oznámenie nie je verejným návrhom na uzatvorenie zmluvy alebo obchodnou verejnou súťažou v zmysle Obchodného zákonníka.

Mesto Tisovec si vyhradzuje právo zrušiť ponuku v ktorejkoľvek jej fáze alebo nepriať žiadnu z predložených ponúk.

Predmetný automobil je možné obhliadnuť v pracovných dňoch v čase od 8.00 – 14.00 hod. na základe telefonického dohovoru s Mestskou políciou v Tisovci, t.č. 047/5493377.

Ing. Peter Mináč
primátor mesta Tisovec

Pre informovanosť občanov a možnosť využitia služieb oznamujeme občanom, že na Okresnom súde v Rimavskej Sobote bolo zriadené

Informačné centrum číslo telefónu 047/562 2039.

Toto informačné centrum má zabezpečovať styk s verejnosťou, každý pracovný deň v čase od 8,00 – 13,30h a od 12,30 – 15,00h a umožňuje získať informácie ohľadne súdnych konaní.

Pre náš región je v Banskej Bystrici zriadené tzv.

CENTRUM PRÁVNEJ POMOCI

číslo telefónu 048/4142921, 22

www.bezpravie.sk

Centrum poskytuje právnu pomoc – službu občanom v materiálnej núdzi v oblasti rodinného, občianskeho a pracovného práva.

JUDr. Zuzana Kederová, prednostka MsÚ Tisovec